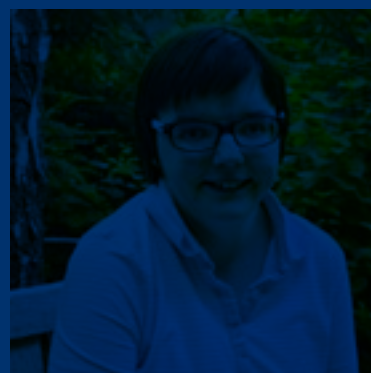

Wilma
Marcel
Ad
Marcel

Anja
Rinaldo
Mariska

Chrissy
Jerry
Co
Lesley

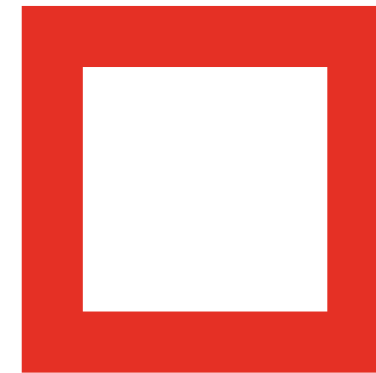
Naomi
Dennis
Corrie
Marlinda

Welkom
thuis

WonenBreborg

Kom binnen!

KOM BINNEN, VEEG JE VOETEN, DOE JE JAS UIT EN GA LEKKER ZITTEN. BIJ VIJFTIEN VAN ONZE BEWONERS MOCHT WONENBREBURG BINNENKIJKEN IN HUN THUIS EN IN HUN LEVEN. ZIJ VERTELDEN ONZE COLLEGA'S HUN LEVENSVERRHAAL; SOMS GRAPPIG, SOMS ONTROEREND, PIJNLIJK OF VERDRIETIG, MAAR ALTIJD OPENHARTIG EN BIJZONDER. WIE ZIJN DEZE BEWONERS?

WonenBreburch zorgt voor huisvesting in Breda en Tilburg en heeft bijzondere aandacht voor mensen die dat moeilijker zelf kunnen, zoals dak- en thuislozen, mensen met een laag inkomen, of met een maatschappelijke, fysieke of verstandelijke beperking. Daarnaast hebben wij aandacht voor studenten en senioren.

De bewoners in dit boekje zijn de mensen achter deze woorden; zij wonen in de bijzondere woonprojecten van WonenBreburch. Soms met begeleiding, soms met zorg of ondersteuning zodat ook zij – voor wie dat anders niet zo vanzelfsprekend is – zelfstandig kunnen wonen. Want als de gesprekken iets duidelijk maakten, is het wel hoe belangrijk een veilige woonomgeving, een eigen plekje en vrijheid zijn. Voor iedereen.

Dus kom binnen en maak kennis met je burens Anja, Chrissy, Corrie, Mariska, Marcel, Jerry, Wilma, Marcel, Ad, Lesley, Naomi, Marlinda, Co, Dennis en Rinaldo.

Carin Turi en Riet van Gils,
Accountmanagers Wonen, Welzijn en Zorg WonenBreburch

Dit is een uitgave van WonenBreborg.
Ontwerp: Veldontwerp.
Fotografie: Riesjard Schropp
Tekst: Tekstuoos
Druk: Drukkerij Groels.

‘Ze mogen mij hier wegdragen’

WILMA GOVERS (48), **MARCEL FRANSEN** (62) EN **AD VAN DEN BOGAARD** (55) ZIJN DRIE VAN DE 22 BEWONERS VAN EEN WOONVOORZIENING IN TILBURG VAN AMARANT VOOR MENSEN MET EEN LICHT VERSTANDELIJKE BEPERKING. ZE WONEN ZELFSTANDIG IN HUN EIGEN APPARTEMENT EN ER IS 24 UUR BEGELEIDING AANWEZIG VOOR WANNEER DAT NODIG IS.

Sylvia van Beek
Medewerker Klant Contact
Centrum

Wat mij het meeste is bijgebleven van de leuke gesprekken met de bewoners is dat deze mensen, ondanks hun handicap of kwetsbaarheid, hier met veel plezier wonen en er echt hun eigen stek van hebben gemaakt!

Wilma

Vertrouwd

“Ik was 39 toen ik het huis uit ging. Ik woon hier nu negen jaar”, vertelt Wilma. “Daarvoor woonde ik bij mijn vader en moeder. Mijn vader ging dood toen hij 61 was. Mijn moeder is heel anders dan pa. Je hebt toch een bepaald leeftijd en dan wil je dat bazige niet meer; ik vond het rot. ‘Nou ga ik het huis uit hoor’, zei ik. Het bevalt hier heel goed”, zegt ze. Wilma is een echte Tilburgse, opgegroeid in de buurt waar ze nu woont. “Dat is vertrouwd”, vertelt ze. “Moeder zegt ook: ‘Zet ze niet ergens neer waar ze vreemd is, dat gaat niet goed!’ Ik heb niet veel contact met de mensen in de buurt, maar we groeten elkaar wel, maken eens een praatje.” En met de andere bewoners? “Soms klikt het wel, soms niet”, zegt Wilma. “Er is weleens ruzie onderling. Dat vind ik niet fijn.”

Fransje Bauer

Wilma geniet van haar bezigheden door de week, waar ze zelf op de fiets heengaat. “Ik ga naar het wijkcentrum, de soos, zit bij linedance en werk drie keer per week: bij het dagverblijf vouw ik wasjes, zet ik koffie...” Wilma heeft hiervoor meer dan 23 jaar bij een andere dagbesteding gewerkt, waar ze de administratie deed, boekjes maakte en telefoniste was en de balie deed. “Als ik iets niet kan, zeg ik ‘t gewoon netjes. Sommige dingen zijn moeilijk, maar je wilt ze wel doen. Als je niet meedoet en maar gaat zitten en meteen ergens mee stopt als het niet lukt, doe je niet veel. Dat is niet leuk. Ik ga ook zelf boodschappen doen, kleding kopen. Twee keer in de week ga ik naar de inloop in Wijkcentrum De Poorten. Dan kan je handwerken, bingoën, een spelletje doen, muziek maken of een video kijken. Of ik neem ik een cd mee van Fransje Bauer ofzo om te luisteren”, vertelt Wilma. En op roze maandag kun je haar tegenkomen in de stad, want dan trekt ze er alleen opuit.

Marcel

Grote mond, klein hartje

“Ik ben 37 jaar getrouwd geweest, deed een zelfmoordpoging en werd uiteindelijk hier gebracht. Dat is nou vier jaar geleden. Die jaren zijn met ups en downs gegaan, trammelant met bewoners en begeleiders, maar de laatste tijd gaat het goed”, vertelt Marcel. “Ik heb een grote mond, maar een héél klein hartje. Ik ga wel vriendschappelijk met mijn medebewoners om, ben behulpzaam voor ze, maar we komen niet dagelijks bij elkaar over de vloer. Ik heb ook wel wat contacten in de buurt,” zegt Marcel. Zoals alle bewoners is dat bijvoorbeeld met buurvrouw Anneke, de ‘echte’ buurvrouw die recht van doorgang heeft over het terrein van Amarant.

Guppen

Marcel heeft een dochter en zoon en een kleinkind. “Maar net zoals vroeger, toen je iedere zondag naar je ouders ging, dat hoeft van mij niet hoor. Als het met hen maar goed gaat, dan gaat het met mij ook goed.” Marcells grote liefde is zijn scooter; overal rijdt hij heen. Laatst had hij zelfs nog zijn tv achterop. “Als het moet rij ik naar Amsterdam, maar dan moet ik wel speciaal ergens heen willen, naar mijn petekind bijvoorbeeld”, vertelt hij. “Ik zou wel groter willen wonen, maar de centen zijn op; ik heb het geld niet om weg te gaan. Ik woon hier zelfstandig: één keer per week komt de begeleiding langs voor een praatje. Ik zorg zelf voor mijn avondeten – maar koken kan ik niet – en doe verder ook alles zelf: naar het ziekenhuis, de psycholoog, psychiater, zorg zelf voor mijn medicatie... Ik werk niet, want ik ben afgekeurd, maar sta in de winkel van de dagbesteding; van Amarant. Daar krijg ik een vergoeding voor. Ik ben overal tevreden mee hoor, ik klaag nooit”, zegt Marcel. “Ik ben nu bezig met een aquarium, maar wat erin moet kost een dikke 50 euro: pomp, visjes... Er komen een stuk of tien guppen in, kleine siervisjes.”

Ad

De kwaaieste

“Ik ben de kwaaieste hier”, zegt Ad als we ons voorstellen, maar zijn brede lach en de twinkeling in zijn ogen doet vermoeden dat dát wel zal meevallen. “Ik woon hier nu vier jaar met meestal goede zin, soms met tegenzin. Ik ben hier gekomen via stichting MEE. Ik heb veel problemen met mijn kinderen en mijn ex gehad, maar daar praat ik liever niet over.” Dat we Ad thuis treffen is een gelukje bij een ongelukje: normaal gesproken zou hij niet thuis zijn, omdat hij een reguliere baan heeft. “Ik werk fulltime in vaste dienst voor AH als heftruckchauffeur, maar ik heb pas geleden een ongelukje gehad met de fiets. Ik heb mijn schouder zwaar gekneusd, dus ik zit even thuis. Fietsen doe ik heel graag, overal naartoe: Den Bosch, België... Nou was ik op weg naar een biljartzaak; ik wilde weer gaan biljarten om wat meer onder de mensen te komen”, vertelt Ad.

Enige wens

“Het is hier altijd opgeruimd. Ik poets veel, ook achter de kasten, dus dan komt de begeleiding en staat alles weer anders”, lacht hij. “Ik zit liever hier dan beneden. Ik heb wel contact met de andere bewoners, maar niet altijd. Er worden hier veel activiteiten gedaan met de bewoners. Soms vind ik het te druk; dan ga ik naar boven.

Ik doe het liefst mijn eigen ding: tv kijken, muziek draaien... ‘s Ochtends ga wel altijd even beneden een bakkie koffie drinken. Ik heb ook contact met omwonenden”, en net als Marcel noemt Ad buurvrouw Anneke. “Ik zit heel graag in de zon, maar dat mag niet meer: ik werd te bruin”, lacht Ad. “Ik woonde eerst boven, met balkon, maar dit appartement is groter. Ik heb vijf kinderen. Een zoon komt vaak logeren en dan was het eigenlijk te klein. Nu ben ik bezig voor een appartement hier in het gebouw met een aparte woon- en slaapkamer; daar kan je makkelijker iemand laten slapen. Dat is mijn enige wens: wat meer ruimte”, vertelt Ad.

Wat wil ik nog meer!

“Ik ga twee keer per week beneden eten, verder kook ik zelf. Wassen doen ze hier, strijken doe ik zelf – dat mogen ze niet van mij”, lacht Ad. Een dochter komt veel op bezoek, maar als ze met haar problemen komt, zeg ik dat ze die zelf moet oplossen; hou het daar, anders gaat het niet goed met mij. Ik wil hier blijven. Wat wil ik nou nog meer! Ik hoef me nergens druk over te maken; zij soms over mij als mijn muziek te hard te staat”, lacht hij, met een schuin oog naar zijn begeleidster. “Ik heb het echt goed naar m’n zin. Ik hou het hier nog jaren vol; ze mogen me hier wegdragen”, lacht Ad. ■

‘Hier wil ik wel blijven’

MARCEL (39) HEEFT DE ZIEKTE SCHIZOFRENIE, WAARDOOR HIJ BEPERKINGEN HEEFT. HIJ WOONT IN BREDa IN DE WOONVOORZIENING VAN STICHTING TERP, EEN OUDERINITIATIEF. DE OUDERS IN STICHTING TERP WILLEN MET DIT WOON-ZORGCOMPLEX HUN KINDEREN MET SCHIZOFRENIE BINNEN DE SAMENLEVING MEER KWALITEIT VAN LEVEN BIEDEN.

Het appartementencomplex bestaat uit 12 driekamer-appartementen, een gezamenlijke inloopruimte en een aparte ruimte voor de begeleiders van ASVZ, de zorg-aanbieder. Er is 24 uur per dag zorg-begeleiding aanwezig om de bewoners van Terp op diverse gebieden te kunnen ondersteunen, zoals een veilige woonomgeving, dagstructuur, huishouding, sociale contacten en toekomstperspectief.

Nancy

We gaan met Hugo Brouwers van WonenBregburg op de koffie bij Marcel. De twee kennen elkaar goed. Marcel is een half jaar lang met Hugo, die in de buurt woont, meegelopen als hij zijn hond uitliet. “Toen ik hier in februari 2009 kwam wonen, wilde ik graag een hond”, vertelt Marcel. “Ze zeiden dat ik er dan wel iedere dag mee moest gaan wandelen. Om te kijken hoe dat ging, kon ik iedere dag met Hugo meelopen. Dat ging goed, dus toen mocht ik na een half jaar een

eigen hondje, Nancy. Ze komt uit het asiel. Ik ga iedere dag om de twee uur met haar wandelen; ik ben blij met m’n hondje!”

Hartstikke fijn

Als je het mooie, ruime appartement van Marcel binnenkomt, word je dan ook allereerst begroet door Nancy en door het geroep van zijn roodstaartvleugel Kuifje. “Die komt ook uit het asiel. Hij mag ook los”, vertelt Marcel. “Ik vind het hier hartstikke fijn wonen. Het is een mooi huis; mijn vader heeft het helemaal ingericht. Ik hoop hier nog lang te wonen. Ik was laatst wel op zoek naar een andere woning, maar dat was omdat ik dacht dat de teamleider boos op mij was; omdat de stemmen dit tegen mij hadden gezegd. Tot ik dacht ‘laat maar zitten.’ Hier wil ik wel blijven”, zegt hij. Het is even stil, Marcel lijkt te luisteren naar iets wat wij niet horen. “Soms ben ik kwaad op hen”, zegt Marcel ineens. “Het zijn niet altijd leuke stemmen.”

Hugo Brouwers
Projectmanager
Marcel en ik kenden elkaar al
van het samen uitlaten van
onze hond Floris. Nu heeft
Marcel zijn eigen hondje
Nancy, dat is hartstikke leuk!

Verlies

Schizofrenie is een ziekte met vaak ernstige psychische en sociale gevolgen, die zich in bijna alle gevallen kenmerkt door het optreden van psychoses. Je hoort dan stemmen of hebt andere hallucinaties en je kan last hebben van waandenkbeelden. Tijdens een psychose is het besef van de werkelijkheid verminderd. Na een psychose kunnen het horen van stemmen, achterdocht, interesseverlies, concentratieproblemen, moeheid, contactverlies en gebrek aan initiatief blijvende symptomen zijn. In Nederland hebben zo’n 120.000 mensen, iets meer mannen dan vrouwen, schizofrenie. De eerste tekenen verschijnen meestal in de adolescentie of de jonge volwassenheid, maar het kan zich ook op latere leeftijd openbaren. Dat betekent een groot verlies, als toekomstplannen in duigen vallen.

Altijd stemmen

“Ik hoor al vijftien jaar stemmen, vanaf mijn vijftwintigste”, vertelt Marcel. “Ik was vrachtwagenchauffeur. Dat liep verkeerd af. Ik werd ziek: ik hoorde ineens stemmen. Dat is geen pretje. Als ze gezellig zijn wel, maar dat is meestal niet zo. Hiervoor heb ik in Psychiatrisch Centrum Oosterhout gezeten, omdat ze dachten dat ik psychotisch was, maar ik hoor altijd stemmen. Ik krijg medicijnen, maar ze gaan niet weg. Ik heb vijf jaar als vrachtwagenchauffeur gewerkt, waarvan twee jaar internationaal. Een mooi beroep, ik zou wel terugwillen...”

Mooie vrouwen

Marcel heeft een drukke weekbesteding. Hij gaat niet alleen vaak met Nancy wandelen, hij zet ook drie keer per dag – vaste prik – om 10.00, 15.00 en 20.00 uur koffie in de inloop voor de overige bewoners. “Op zaterdagavond gaan we altijd met z’n drieën naar de kroeg. We proberen dan natuurlijk een vrouw te ontmoeten,” lacht Marcel. “Zat mooie vrouwen in ‘t Ginneken! Ik heb gistermiddag met dat mooie weer nog op het terras gezeten, maar ik heb niet zoveel geld. Dan houdt ‘t op hè? Op dinsdag en vrijdag ga ik naar fitnessen, op woensdag ga ik naar de sauna bij de sportschool. Kost niks”, zegt Marcel droog. “Op zaterdagmorgen komt mijn vader mij halen om op het transportbedrijf van mijn broer te gaan kijken, op zondag komen mijn ouders en op maandagmorgen

wandel ik altijd mee met het activiteitencentrum aan de Bastionstraat. Afgelopen maandag niet, want ik hoorde te veel stemmen. Maar ik ben hier alleen, zeggen ze...”

Ik ben niet zo raar

De twaalf bewoners eten – niet allemaal – gezamenlijk. Er wordt wekelijks een menulijst opgehangen waarop de bewoners zich kunnen inschrijven voor het boodschappen doen, koken, of de pannen schoonmaken. “Ik kook nooit voor mezelf, maar wel een keer in de week in de inloop voor de hele groep. Meestal op zondag; dan is het niet zo druk”, vertelt Marcel. “Krielaardappeltjes of ovenfrietjes, soms een hamburger...” Omdat stress psychoses kan veroorzaken, zijn – naast medicatie – veilig wonen, een regelmatige dagbesteding en levenswijze belangrijk. De bewoners worden zoveel mogelijk gestimuleerd en ondersteund in het maken van keuzes in hun dagelijks leven. Verder vinden ze herkenning in elkaar: het besef van ‘ik ben niet zo raar of apart’ wanneer ze symptomen bij elkaar herkennen.

Koffiezetmeester

Marcel kent heel veel mensen uit de buurt en maakt regelmatig een praatje. Hij weet dan ook van alles over ze te vertellen. “De overbuurvrouw vertelde dat haar man naar het ziekenhuis moest”, zegt hij tegen zijn begeleidster. Het contact tussen de bewoners van de woonvoorziening en de buurt is sowieso heel goed: er wordt jaarlijks door de bewoners van de woonvoorziening een gezellige burenmiddag georganiseerd, waar altijd veel mensen op afkomen. De omwonenden worden bovendien regelmatig met een nieuwsbrief geïnformeerd over het reilen en zeilen van Terp en zijn bewoners. Het is bijna tien uur, dus tijd voor ons om te gaan: Marcel moet eerst nog even met Nancy gaan wandelen en dan koffie zetten voor de inloop. ‘Als de koffiezetmeester het niet doet, krijgen we niks!’ Marcel grijnst. ■

‘Je neemt jezelf mee, waar je ook woont’

ANJA DE WIT (49) WOONT NU ZES JAAR IN TILBURG IN HET SOCIAAL PENSION DE VEST VAN TRAVERSE, EEN STICHTING VOOR MAATSCHAPPELIJKE OPVANG IN MIDDEN-BRABANT. DE VEST IS EEN VOORZIENING VOOR ERNSTIG VERSLAAFDE MANNEN EN VROUWEN DIE DAK- OF THUISLOOS ZIJN EN PSYCHIATRISCHE PROBLEMEN HEBBEN. ZE KRIJGEN ER ONDERDAK, ZORG EN PSYCHOSOCIALE BEGELEIDING.

Op straat

“Als ik hier niet kon wonen, stond ik letterlijk op straat”, vertelt Anja. “Ik werd destijds ontslagen bij de GGZ omdat ik drugs gebruikte en dat bleef doen, dus ik moest eruit. Na een intakegesprek hier kreeg ik deze kamer, de grootste, helemaal boven. Ze hadden me eerst een andere laten zien, maar die was donker, somber; deze kamer vond ik meteen fijn en ik kon de andere dag al komen.” We klimmen door het troosteloze trappenhuis naar Anja’s kamer: ruim, licht, een open deur naar het plat dak, foto’s en haar eigen kunst aan de muur. “Er is werk van mij geëxposeerd in het Duvelhok”, vertelt ze trots. Haar kamerdeur doet ze achter ons op slot. Op een kastje staat een foto van een meisje van een jaar of vijftien dat lachend in de

camera kijkt. Het is moeilijk hierin de vrouw te herkennen die openhartig haar verhaal vertelt. “Dat was ik ooit, lang geleden.”

Psychotisch

Anja’s moeder is zes jaar geleden overleden en een broer, met wie ze geen contact had, afgelopen kerst. Ze heeft nog twee broers die niets met haar te maken willen hebben. “Ik kwam als vijftienjarige al bij het JAC (jongerenadviescentrum) terecht. Ik had mijn ouders voor de rechtbank kunnen dagen vanwege de dingen die zij deden, maar dat wilde ik niet; dat vond ik té. Ik kwam in een gastgezin, werd verliefd op de broer van mijn beste vriendin en we gingen samenwonen, maar na zeven jaar maakte hij het uit. Ik draaide door,

Malou Thomassen
Medewerker Huurincasso
Na alles wat ze heeft meege-
maakt, heeft ze het goed. Ze is
oprecht blij met haar, zoals ze
het zelf noemt, 'penthouse'.

zonder dat iemand het in de gaten had. Ik werd psychotisch en kwam bij GGZ-instelling Jan Wier terecht; ik was net 22 en kon niets meer. Ik dacht dat ik achtervolgd werd, hoorde stemmen in mijn hoofd en werd heel onrustig van de medicatie: van dat gevoel wilde ik af en ben daarom drugs gaan gebruiken. Het begon met basen, het roken van cocaïne.”

Pyjama

“Ik gebruik verdovende middelen. Ik word op straat veel uitgescholden, krijg van alles naar mijn hoofd geslingerd. Ik ben gevoelig, dus trek het me gauw aan. Ik heb ook wel eens een klap in mijn gezicht gehad. Zomaar. Ik ben niet sterk genoeg om me lichamelijk te verweren, dus loop ik maar door.” Anja vertelt het uiterlijk onbewogen, op bijna uitdagende toon, maar haar ogen zijn droevig. “Ook hier in huis voel ik me niet altijd veilig. Thuis is waar je je veilig voelt, waar je ‘s avonds je pyjama aan doet; dat doe ik hier niet. Er wonen 24 mensen die allemaal gebruiken, dus ook hier krijg je te maken met agressie, ook hier ben ik weleens geslagen. Ik heb niet veel contact met mijn medebewoners, heb wel sociale contacten buiten de deur. In dit wereldje heb je geen vrienden.”

Verslaafde zoekt vrouw

“Ik waardeer het dat er mensen zijn die dit huis begeleiden, want dat is niet altijd makkelijk; wij staan onderaan de maatschappij. Stel dat dit ook nog weggaat, wat blijft er dan van je over? Voor alles en iedereen is er tegenwoordig een tv-programma, maar ‘verslaafde zoekt vrouw’ zul je niet zien. Mensen zien alleen onze buitenkant, de dope, maar er zitten in dit huis ook hele slimme mensen, of mensen die heel goed kunnen tekenen of knutselen. Studenten mogen dronken zijn en gillen op straat, maar als wij het doen is het overlast. Onlangs was er brand in de Noordstraat in een woning van Begeleid Wonen. Door de omwonenden hier worden we op één hoop gegooid en dan hebben wij het gedaan. Ik wil geen meelij, wel erkenning.”

Creatief

“Ik heb wel eens een eigen flat gehad, maar dat ging niet. Als ik veel alleen ben, voel ik me eenzaam en ga ik op zoek naar gezelschap. Verkeerde mensen nemen dan de boel over waardoor er overlast komt,

de burens gaan klagen. Je neemt jezelf mee, waar je ook woont. Hier in huis heb je veel vrijheid. Je moet alleen je kamer schoonhouden, maar als dat niet lukt krijg je er hulp bij. Je hebt zoveel contact met de leiding als je zelf wilt. We koken niet zelf en dat vind ik wel jammer, want ik ben graag met mijn handen bezig. Ik heb kunstacademie gedaan en ben graag creatief bezig; ik maak tekeningen, schrijf regelmatig, hou van sport en beweeg graag: dansen, wandelen... ik kan niet goed stilzitten. Ik heb het hier goed naar mijn zin, maar word wel eens moe van het geroddel en geouwehoer.”

Trots

“Wat ik heb, deel ik graag met anderen; ik geef veel weg, vind het fijn om anderen blij te maken. Dat wordt hier niet gewaardeerd en er wordt misbruik van gemaakt, maar dat het hier in huis nou eenmaal zo is, betekent niet dat ik ook zo moet zijn. Ik word er vaak op aangesproken dat ik niet alles moet weggeven, maar daar maal ik niet om.” Eerder in het gesprek lachte Anja sarcastisch om de vraag waar ze trots op was, maar later zegt ze: “Misschien ben ik daar wel trots op: ik veroordeel niemand, zeker niet op het uiterlijk, ik ben geen hebberd en maak graag anderen blij. Ik vind het fijn om voor anderen te zorgen, maar dat kan hier niet. Hoe ik mijn toekomst zie? Al sinds m’n zeventiende wil ik huisje-boompje-beestje. Ik wil graag samen met iemand ergens gaan wonen, maar die moet ik nog ontmoeten...” Achter de bank hangt een foto van een blij lachende jongen. “Mijn eerste vriendje. Hij kwam helemaal op de fiets uit Duitsland om mij te zien. Was ik maar bij hem gebleven”, zegt ze. ■

‘Wij hadden hier niemand’

RINALDO ENGEL (85) WOONT IN HOOFDWACHTERSTAETE IN EEN VAN DE NEVENWONINGEN VAN RAFFY, HET BREDASE VERZORGINGSHUIS VOOR MOLUKSE EN INDISCHE OUDEREN.

Liefde op het eerste gezicht

“Wat voor muziek willen jullie horen?” vraagt de goedlachse meneer Engel. “Dansmuziek? Of iets anders?” Ondanks het druilerige weer is het gezellig in zijn appartement: er staat muziek aan, een fleurig oranje kleedje op tafel, veel foto’s. “Ik woon hier nu een jaar. Daarvoor woonde ik in een appartement boven; daar is mijn vrouw gestorven. Zij zei altijd ‘ik ga eerder dan jij, ik wil niet achterblijven’. We zijn 65 jaar getrouwd geweest en kenden elkaar 68 jaar. We hebben elkaar tijdens de Japanse bezetting leren kennen; het was liefde op het eerste gezicht.”

Ongastvrij

“Ik ben in 1950 vanuit Indonesië naar Nederland gekomen met ‘moeders’ – mijn vrouw dus”, glimlacht meneer Engel, “onze twee kinderen en één in de buik. Mijn vrouw was hier al eerder geweest en dat was haar heel erg tegengevallen. Zij was nog jong en ging hier naar school. Toen zij op een dag mee naar het huis van een vriendin ging, mocht de vriendin binnenkomen en kreeg chocolademelk, maar mijn vrouw moest op de mat blijven staan. Ze wist niet waarom. Dat is haar zó bijgebleven, ook toen ze terugging naar Indonesië. Toen wij trouwden, zei ze: ‘naar Nederland is er niet bij: zo gastvrij als we hier zijn, zo ongastvrij zijn ze daar!’ Maar ik had geen keus, behalve Nieuw-Guinea of Australië. Ik wilde echter dat onze kinderen het verder zouden brengen dan wij. In Indonesië konden

we niet blijven, dat was voor mij als militair niet veilig, dus zijn we toch naar Nederland gegaan omdat ze daar in ieder geval dezelfde taal spraken. Dat was beter voor de kinderen.”

Wéér in een kamp

“We vertrokken in juni met de ‘babyboot’, een Engels schip met de naam Atlantis. Aan boord werden 62 kinderen geboren - ons kind niet hoor - vandaar de naam. Bij elkaar hebben we er een dikke maand over gedaan. We hebben daarna eerst – u gelooft het niet – in kamp Westerbork gezeten. Wij wisten niet dat het een kamp voor joden was geweest! De Dienst Maatschappelijke Zorg zorgde dat je ergens terechtkwam, want wij hadden hier niemand, konden nergens naartoe”, zegt meneer Engel weemoedig. “Zaten we weer in net zo’n kamp als in Indonesië, maar kóud! Het was juli, maar het water was zó koud... Boeren uit de omgeving hadden kleine peper-en-zoutstelletjes gevuld met bloemen met daaronder geschreven ‘welkom’. Dat deed me goed”, zegt meneer Engel met tranen in zijn ogen. “Wéér in een kamp”, verzucht hij dan. “Alle ruiten waren aan diggelen, de dames links, wij rechts in de barak, en je kreeg stobalen om de matrassen mee te vullen. Jaren later hoorde ik dat de kampeiding het geld dat voor ons bestemd was in eigen zak had gestoken, terwijl wij met onze rantangs in de rij moesten staan voor eten, net als tijdens de Japanse bezetting...”

Ilse Nooijens
Woonconsulent
Een bijzonder gesprek; de heer Engel is een open en positief persoon, die ons meenam in zijn turbulente levensloop.

Verschoppelingen

“In september kreeg ik de eerste oproep van de Koninklijke Landmacht om me te melden. We zijn toen naar Bedum, in Groningen, verhuisd. ‘We zijn toch al verschoppelingen, nu schoppen zij ons nog verder naar boven’, zei ik. We zouden daar een woning krijgen, maar kwamen in het parochiehuis naast de kerk terecht, samen met nog een Indisch gezin. Het andere gezin was er eerder dus had de benedenverdieping gekregen. We hadden daar – schrik niet – een toilet buiten! In de winter! We hadden het daar niet naar de zin. Ik werd opgeroepen voor een cursus in Wezep, want ‘wij hadden geen oorlogservaring’”, lacht meneer Engel smalend. “Dus oude knarren die tegen de Jappen gevochten hadden moesten ‘geef acht’ enzo ‘leren’. Het gezin bleef in Bedum, dus als je daarheen reisde hoopte je maar dat je onderweg geen stagnatie kreeg, want dan zat je vast. Zo miste ik een keer de laatste bus en kon gaan lopen: in de sneeuw, met een weekendtas, en een steenpuist in mijn nek die klopte. Vervloekt heb ik het!” lacht meneer Engel.

Hartstikke mooi

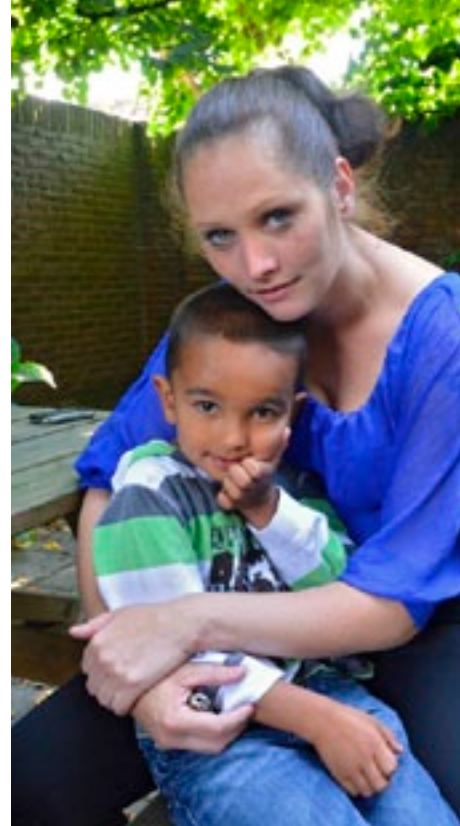
“Aan het einde van de cursus in Wezep kon je langs de officieren lopen en kiezen bij welk onderdeel je wilde. Eigenlijk was je al gekozen, maar dat wist je niet. Loop ik daar, toen nog majoor, le Fèvre de Montigny – maar wij noemden ‘m nondeju – tegen het lijf. ‘Ik zou voor artillerie kiezen’, zei hij, dus ik vertelde hem dat ik niet sterk was in wiskunde. ‘Je komt er toch wel bij’, zei hij. ‘Daar heb ik geen zin in’, zei ik. Hij: ‘Je komt bij mij.’ Wordt er een lijst opgehangen wie waar kwam: já hoor, de artillerie, in Breda! Nog verder van huis! Hoe lang moet je dáárover reizen, want dat het gezin mee zou gaan kwam niet im Frage. Ik was een jaar of 24 en moest weer van voren af aan beginnen... We kregen een beter huis, in Zuidwolde, en ook daar miste ik de bus. Ook daar moest ik gaan lopen”, lacht meneer Engel. “ Uiteindelijk kregen we hier in Breda in 1953 een huis in de Groen van Prinstererstraat in het Heuvelkwartier, dankzij le Fèvre. Hartstikke mooi! Hij is nooit meer uit mijn gedachten verdwenen...”

Verhoogd toilet

“Ik heb dik twintig jaar bij de artillerieschool gezeten aan het Chasséveld. Vooral in het begin van de cursus was ik streng voor de klas: ‘die bruine pak ik nog eens een keer’, hoorde ik een van de leerlingen zeggen, maar aan het einde van de cursus kreeg ik taart en bloemen van hem”, lacht meneer Engel. Het gezin woont op verschillende adressen in Breda, de drie kinderen gaan het huis uit, “Ze zijn allemaal goed terechtgekomen”, tot meneer Engel en zijn vrouw, als ze in de Doenradeflat wonen, bezoek krijgen: “Ons werd verteld dat we als een van de eersten in aanmerking kwamen voor een nevenwoning van Raffy. We gaan kijken en wat schetst mijn verbazing: toen ik de architect – als het al een echte architect was – vroeg of je een verhoogd toilet kon krijgen, zei hij: ‘Ja maar, jullie Indische mensen zijn toch klein?’ Dat zit me nóg dwars!” zegt meneer Engel verontwaardigd.

Meer muziek

Het is na een paar uur verhalen vertellen wel duidelijk dat meneer Engel graag klaarstaat voor een ander en dat zijn medebewoners hem goed weten te vinden als er iets geregeld of gedaan moet worden. “Als je mensen kunt helpen, krijg je dat ook terug. Maar dan wel via andere wegen!”, zegt hij. “Mijn vrouw en ik hebben twintig jaar bij Tiggelman gedanst in Breda; latin, ballroom... Dus wie geeft er nu les op dinsdagmiddag les voor ANBO? Ik zei de gek!” lacht hij. “Er moet meer muziek in het leven”, zegt meneer Engel stellig. “Ik leef voor muziek; ik heb drum, gitaar en bas gespeeld. Ik heb als schnabbel nog in een bandje in Geertruidenberg gespeeld. Kon ik mooi mee bijverdienen hoor!”, lacht hij. “Ik heb ook zes jaar als dj gewerkt. 15 juni heb ik nog dj gespeeld in Raffy! Eens in de twee maanden komen de ouderen daar bij elkaar om gedichten voor te dragen, te zingen... ik doe ook altijd met de activiteiten mee.” We drinken tot slot nog wat na in het gezellige restaurant van Raffy, dat zo’n beetje de rol van buurtrestaurant heeft gekregen. “Of ik een mooi leven heb gehad? Ik klaag niet hoor! Je bepaalt zelf wat je van het leven maakt.” ■

‘Ik heb de hulp met beide handen aangepakt’

MARISKA FRANKE (33) WOONT MET VIER VAN HAAR VIJF KINDEREN IN TILBURG IN HET FATIMAHUIS, EEN WOONVOORZIENING VOOR MAXIMAAL VIER GEZINNEN VAN STICHTING TRAVERSE VOOR MAATSCHAPPELIJKE OPVANG IN MIDDEN-BRABANT.

Malloten

We zitten met Mariska in de tuin van het Fatimahuis. “Mooi hè?” zegt ze. “Dit was vroeger een pastorie. Toen ik hier kwam, heb ik meteen gekeken wat de geschiedenis van het pand was.” Om ons heen spelen de jongste kinderen, een dochttertje zit op schoot. “Door allerlei tegenslagen raakte ik mijn huis kwijt. Daar sta je dan met je kinderen: dakloos. Ik ging naar maatschappelijk werk en kwam via hen in contact met Traverse. ‘Maar bij die malloten ga ik niet zitten!’ was mijn eerste reactie. In het jongerenpension was echter snel plek. Ongeveer een maand later konden we hier terecht. Mijn relatie was toen inmiddels voorbij: ik wilde hierheen, hij niet. We zijn als goede vrienden uit elkaar gegaan en hij komt regelmatig langs om de kinderen te zien. Ja, mannen mogen hier ook binnen. Het is geen blijf-van-mijn-lijf huis, wat mensen wel eens denken. Een buurman maakte daar een keer een toespeling op; toen heb ik het hem rustig uitgelegd. Je mag ook logés ontvangen, maar dan moet je dat wel even doorgeven.”

Dwarsnek

“Ik denk altijd dat ik alles zelf kan, maar ik ben blij dat ik om hulp heb gevraagd en die ook heb gekregen. Ik ben een dwarsnek, maar ik heb de hulp met beide handen aangepakt. Ik dacht in het begin wel ‘stel niet van die domme vragen’, toen mijn woonbegeleidster Karin van alles van me wilde weten, maar ik heb hier geleerd om me open te stellen. Ik vond alleen het ‘verhaaltjes schrijven’ minder: ik moest alles opschrijven over mijn jeugd, contact met justitie... Ze kijken in je verleden: ‘waarom ben jij zo’. Dat vond ik taai. Ik heb nooit goed contact met mijn familie gehad; dat is confronterend. Ik kom uit een echte zwarte-kousenge-meente, kreeg constant te horen dat ik een bastaard was en ‘dat kind komt nooit goed terecht.’ Toen ik met een Surinamer thuiskwam werd dat niet geaccepteerd, dus zijn we naar de stad vertrokken.”

Marielle Zaalberg
Verhuurmakelaar
Ik vond het heel knap dat zij haar verhaal vertelde aan een vreemde! Ze heeft heel wat voor haar kiezen gehad, maar is hier voor een heel groot deel op eigen kracht weer bovenop gekomen!

Eerlijk

“Mijn probleem is dat ik heel gemeen uit de hoek kan komen: kom je aan mijn kinderen, dan kom je aan mij. Ze gaan nu kijken waar mijn agressie vandaan komt. Ik krijg woedeaanvallen en kan dan echt iemand aanvliegen, maar dat heb ik nu al drie jaar niet meer gedaan”, vertelt Mariska trots. “Mijn woonbegeleidster Karin was van het begin af aan heel eerlijk. ‘Je kan het krijgen zoals je het hebben wilt’, zei ze. Tweede kansen zijn er niet; als je je niet aan de regels houdt en je niet aanpast, ga je eruit, terug naar de crisisopvang. Traverse is daar heel eerlijk in. Dat vind ik netjes.”

Begeleiding

Je krijgt hier hele goede begeleiding, kan ze vragen wat je wil. Ze kijken dieper dan het feit dat je geen huis hebt: ze vragen ‘wat wil je’ en ‘wat moet er gedaan worden’. Je krijgt je zelfstandigheid terug en leert weer dingen op te pakken. Toen ik hier kwam lag mijn administratie helemaal op z’n kop; ik had het overzicht niet meer. Dat was eigenlijk de kern van het probleem; ik liet me met de verkeerde mensen in, we konden ons huis niet meer betalen... De deurwaarders stonden in rijen aan mijn deur. Toen ik hier kwam heb ik een map gehaald en ben alles netjes gaan bijhouden. Je betaalt een eigen bijdrage naar inkomsten, beschikt niet over je eigen financiën, maar krijgt honderd euro per week; daar moet je alles van doen, tenzij je geld nodig hebt voor de kinderen.”

Goede voorbeeld

“We wonen hier met vier gezinnen. Dat gaat niet altijd perfect, maar over het algemeen gewoon goed. Als er een nieuw gezin binnenkomt, doen de kinderen het onderling vaak beter dan de volwassenen: de kinderen gaan meteen met elkaar spelen. Normaal gesproken moeten de ouders het goede voorbeeld geven, maar hier gaat het nog weleens andersom”, lacht Mariska. “Ik heb vijf kinderen: twee jongens en drie meiden. Een dochter is uit huis geplaatst, bij Kompaan. De drie kleinsten hebben het goed opgepakt om hier te wonen: die zijn heel veerkrachtig. De oudste had er in het begin wel moeite mee, tot ik hem de garantie kon geven dat zijn wereldje van school, vrienden en hobby’s verder niet zou veranderen.”

Netjes aangepakt

“Ik heb een woonkamer en twee slaapkamers en een gezamenlijke keuken met de buurvrouw. Het is helemaal ingericht, tot en met handdoeken en beddengoed toe. Er staan wasmachines en drogers, dus alles wat je nodig hebt is er.” Mariska vertelt over het contact met de buurt, dat goed is. “De omwonenden zijn goed ingelicht en het feit dat het hier om moeders met kinderen gaat, maakt het ook makkelijker te accepteren, denk ik; de meeste kleintjes gaan naar de basisschool hiernaast. Je ziet de mensen weleens kijken, ze vragen je weleens wat. Ik leg het graag uit, vraag ze eens op de koffie, want als ze niet weten wat het is, staan ze negatief tegenover je. Daarom heb ik het in de buurt netjes aangepakt.”

Alleen doen

“De meeste bewoners zijn vrij zelfstandig, anderen hebben wat meer hulp nodig. Iedereen die hier woont heeft zijn eigen problemen. Als je die niet wilt vertellen, hoeft dat ook niet. Een keer per maand hebben we een bewonersvergadering met de twee woonbegeleiders erbij. We bespreken dan alles met elkaar.” Voor Mariska zijn de laatste dagen in het Fatimahuis angebroken. “Je woont hier gemiddeld een jaar. Ik ga binnenkort weg omdat ik een woning heb gekregen. Ik heb dat allemaal zelf gedaan, zelf geregeld. De woonbegeleider helpt als dat nodig is, maar die zei ‘Je doet ‘t zelf al! Lukt het niet, dan kom ik je helpen.’ Straks valt de hulp van Karin weg en dan moet ik het alleen doen. Als je hier weg bent, helpen ze je nog een bepaalde tijd. Ik had drie jaar extra aangevraagd, omdat het voelde alsof ik dat nodig had, maar zij zeggen dat ik het zelf kan. Ik heb meer dan drie jaar in de ellende gezeten en als je dan ziet hoe ver ik nu in vijf maanden tijd gekomen ben...” ■

‘Van patiënt werd ik weer Chrissy’

SINDS TIEN JAAR WOONT **CHRISSY** (52) IN TILBURG IN EEN WOON-VOORZIENING VAN HET RIBW MIDDEN-BRABANT VOOR MENSEN MET EEN DUBBELE DIAGNOSE. DAT BETEKENT DAT ER BIJ DE BEWONERS SPRAKE IS VAN ZOWEL PSYCHIATRISCHE ALS VERSLAVINGS-PROBLEMATIEK.

Littekens

Het eerste wat opvalt als Chrissy je uitnodigt in haar gezellige appartement is de poster van Michael Jackson bij de voordeur, het tweede, als we gaan zitten, haar arm: van de pols tot de elleboog vol oude littekens waar ze zichzelf gekrast heeft, een blijvende herinnering aan moeilijke tijden. “Ik kwam hier tien jaar geleden met de kleren die ik droeg en verder had ik niks. Als ik hier niet was gekomen, had ik niet meer geleefd”, vertelt Chrissy.

Nooit meer weg

RIBW is acht jaar geleden begonnen met een speciale unit en de bijbehorende begeleiding voor mensen met psychiatrische en verslavingsproblematiek. In de praktijk bleek dat instellingen voor psychiatrische problematiek niets met verslavingsproblematiek te maken wilden hebben en andersom; zo werden cliënten van hot naar her gestuurd. In deze woonvoorziening kunnen de

bewoners open zijn over hun drugsgebruik en er is een gedoogbeleid: onder bepaalde voorwaarden mogen ze in huis gebruiken. Door die openheid zijn er minder escalaties. Het pand waar we op bezoek zijn, heeft negen HAT-eenheden met een eigen badkamer en keuken, zoals die van Chrissy, en vijf groepswoningen. “Sinds ik hier woon, gebruik ik bijna geen drugs meer; van patiënt werd ik weer Chrissy. Hier ga ik nooit meer weg”, zegt ze.

Trots op mezelf

“Het is al heel vroeg misgegaan. Mijn ouders hadden altijd ruzie en dan riep mijn moeder dat ik bij de burend de politie moest bellen. Als de politie mijn vader dan het huis uit had gezet, trapte mijn moeder mij in elkaar. Toen ik 13 was ben ik van huis weggelopen, ging drinken en drugs gebruiken. Ik heb mijn moeder pas geleden voor het eerst een brief geschreven waarin ik haar vraag waarom ze mij geestelijk en lichamelijk

Dorothy Hoffland
Woonconsulent

Wat mij het meest geraakt heeft en is bijgebleven, is hoe positief iemand in het leven kan staan met zoveel bagage. Er waren voor Chrissy periodes in haar leven, waarbij het leek dat het nooit meer goed zou komen. En dan zit ze daar; in haar mooie kamer en van plan er iedere dag iets moois van te maken.

heeft mishandeld; ik heb het eindelijk gedurfd. Toen mijn broertje hier in de bajes zat, kwam ze hem om de twee weken bezoeken. Mij heeft ze in tien jaar misschien vijf keer bezocht. Dat doet pijn, want ik ben zo trots op mezelf dat ik niet meer in drank of drugs verdwijn; dat zou ik graag willen delen. Ik heb hard moeten vechten om zo ver te komen.”

Veiligheid

“Ik heb altijd hard gewerkt, dus ik had altijd genoeg geld om te kunnen gebruiken; al mijn geld ging op aan dope. Ik heb wel ooit zelfstandig gewoond, maar dat ging mis en ik werd dakloos. Ik heb bijna alle afkick-centra wel gehad, ging van instelling naar instelling.” De buitendeur van deze woonvoorziening is altijd op slot. Niet om de bewoners binnen te houden, maar om ongewenste personen, zoals dealers, buiten te houden. “Het fijnste van hier wonen vind ik de vrijheid en de veiligheid”, zegt Chrissy. “Ik heb niet veel contact met de anderen hier in huis; die willen altijd geld van me. Nieuwkomers denken weleens dat ze me kunnen misbruiken, maar dat is niet zo”, zegt ze. Om te demonstreren wat haar reactie is als ze het proberen, roept ze heel hard en lang keihard “Néééééé!” en lacht er dan zelf ook hartelijk om.

Andere keuzes

“Toen ik speed gebruikte, viel ik tien kilo af in twee weken tijd. Ik heb ooit dertig kilo gewogen; ik moest mijn kleren op de kinderafdeling jatten. Nu blow ik niet eens meer. Ik heb zin om dingen te doen, positieve dingen. In ben de fase van verslaving voorbij en maak nu andere keuzes.” Op tafel liggen dozen met kleurpotloden open en een kleurboek met mandala’s. “Die maak ik voor anderen; als je niks doet, val je gauw terug. Het is nu alweer een paar jaar geleden dat ik voor het laatst een paar dagen wegging; als ik dat doe, gaat het fout. Als ik echt boos ben, ben ik in staat de deur uit te lopen en me laveloos te zuipen of cocaïne te gebruiken, maar dat is tegenwoordig niet meer nodig.”

Alles weer goed

Chrissy’s begeleidster komt iedere dag bij haar langs voor ondersteuning. “Zij kan in mij kijken, begrijpt wat ik voel en weet hoe ik reageer op dingen. Ik kan niet tegen haar liegen. Ook omdat ik mijn eigen leugens niet meer onthoud”, lacht ze. “Ik kijk graag naar documentaires en politiek en ik luister veel naar muziek. Als ik down ben, begint mijn parkiet Pikkie te zingen en dan komt alles weer goed. Wat vind je van mijn tv en muziekapparatuur? Zelf bij elkaar gespaard”, vertelt Chrissy trots. “Vroeger bracht ik het naar Cash for Goods om van het geld drugs te kunnen kopen. Kwam ik later langsgelopen, stonden mijn spullen in de etalage. Mijn grootste wens? Dat het zo rustig wordt in mijn hoofd dat ik weer kan gaan studeren”, zegt ze. ■

‘Je hond is de enige maat die je hebt’

JERRY MULDERIJ (34) WOONT IN EEN FLAT IN TILBURG IN EEN VAN DE TIEN APPARTEMENTEN VAN ASVZ, EEN ORGANISATIE VOOR ZORG- EN DIENSTVERLENING AAN MENSEN MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING.

Stijgende lijn

“Ik woon hier nu anderhalf jaar. Of het bevalt? Nee, ik zou liever in Waalwijk wonen, daar kom ik vandaan”, zegt Jerry. “Tilburg ligt mij niet, in Waalwijk ken ik iedereen; ik ben meer een dorp gewend. Ik vind de prijs voor deze ruimte ook wel te hoog. Voorheen had ik meer voor minder. Ik heb nu geen aparte slaapkamer, dus ik vind het aan de dure kant”, vertelt Jerry. “Ik heb eerst ambulantly gewoond; dan komt er één keer in de week iemand drie uur langs voor begeleiding, verder woon je zelfstandig. Daarna ben ik gaan samenwonen, maar dat is misgelopen. Ik heb een lichte verstandelijke beperking en ik heb twee verslavingen gehad, waarvoor ik bij Kentron loop: drugs en alcohol. Ik ben er vanaf en ben nu in therapie omdat ik soms een terugval heb, maar het is

niet meer zo dat ik ermee opsta. Er zit dus een stijgende lijn in. Via gesprekken met Kentron en mijn ouders ben ik deze kant op gekomen.”

Met dieren opgegroeid

“Ik woon hier met mijn hond Bo, een Jack Russel. Ik heb hem bijna twee jaar. Je hond is de enige maat die je hebt”, zegt Jerry. “Ik ben met dieren opgegroeid; thuis heb ik ook nog een hond, die is zes, en ik had een dwergpapegaai van zeven jaar, maar die is deze week overleden. Ik kan niet zonder dieren. Mijn hond is mijn steun geweest; hij voelt meer aan dan een mens. Je kan beter een hond hebben dan een vrouw!” lacht Jerry. “Ik heb twee vrienden. Die heb ik via Facebook na twintig jaar weer teruggevonden.

Gilbert Korremans
Huismeester
Eigenlijk hebben twee zaken met geraakt in het gesprek. Zijn hond is zijn alles, daar gaat hij voor door het vuur. En zijn uitspraak: als ik wegloop moeten ze me niet achterna komen, anders loopt het verkeerd af.

Het zijn mijn twee enige echte vrienden. Wat ze ervan vinden dat ik hier woon? Ik heb ze pas twee maanden geleden teruggevonden. Ze weten wel dat ik in de afkick gezeten heb, maar ze hebben het zelf druk zat. Daar hoeft ik ze allemaal niet mee lastig te vallen. Ik heb wel contact met enkele andere bewoners, maar liever niet; ik zit hier voor mezelf, niet voor anderen”, zegt Jerry.

Mezelf ontwikkelen

“Je kunt vijf dagen per week naar de dagbesteding, houtbewerking”, vertelt Jerry. “Je moet niet, maar je mag. Ik ga als een van de weinige bijna altijd – om mezelf meer te ontwikkelen. Ik wil dit jaar nog een opleiding gaan volgen, airbrushen, en ik wil voor mezelf beginnen: aan auto’s en scooters sleutelen en ze airbrushen. Ik heb zelf vijf auto’s gehad, maar ik heb er hier de ruimte niet voor. Daar heb ik wel spijt van: ik werkte bij een autobedrijf, maar heb dat zelf vergooid. Als ik daar gebleven was, had ik nu een rijbewijs en een plek om auto’s te repareren”, zegt Jerry. “’s Avonds eet ik hier – alleen eten kan ik niet – en dan hang ik hier wat rond, of ik ga fietsen of zwemmen. Nu zorg ik voor de dieren van vrienden die op vakantie zijn. Ik ga ook regelmatig vissen, dat kan hier vlakbij. Ik vang meestal wel wat. Binnenkort gaan we met de bewoners op zee vissen.”

Stille mensen

“Ik heb redelijk contact met de burens, niet dat we bij elkaar op de koffie komen, maar... Ik woon aan de achterkant, de andere negen die hier via ASVZ wonen overal door het gebouw heen. Ja, ik weet wel waar ze wonen; dat zijn de stille mensen, die niet veel praten...”, glimlacht Jerry. “Ik maak ook regelmatig een praatje met de huismeester van WonenBreborg, in het kantoor hier beneden, als ik met de hond langskom. Verder ga ik op bezoek bij mijn ouders en mijn zus en zwager en hun zoontje in Waalwijk. Bo reist graag met de bus, dus die gaat mee. Normaal gesproken ben ik ook bezig met handel op internet, tot de onbenulligste dingen toe, maar internet ligt er momenteel uit”, vertelt Jerry. “Ik kan wel iets, wat werk betreft, maar niet al te veel: ik ben volledig afgekeurd; heb al een aantal keren een ongeluk met de scooter gehad.”

Zwakke plek

Ondanks het feit dat Jerry het liefst in Waalwijk zou wonen, heeft hij toch weer voor twee jaar getekend bij ASVZ. “Maar als ik wil gaan, kan ik gaan”, zegt hij. “Ik wilde eerst wel terug naar Waalwijk, maar daar mag je nergens met je hond wonen. Die moet er echter niet de dupe van worden, vind ik. Dat is een zwakke plek waar ze iemand mee kunnen pakken.” We zitten in de algemene ruimte, waar de bewoners van ASVZ 24 uur per dag terecht kunnen. De begeleiding is het avondeten aan het koken. “Tot half negen in de avond is er inloop; dan kan je hier een babbeltje maken. Na half negen kan je hier terecht met een bepaalde hulpvraag”, legt Jerry uit. ‘s Avonds laat krijg ik het vaak moeilijk. Ik ga dan niet naar beneden, maar vertel ‘t later wel.”

Justitievrij

“Ik ben sinds een paar maanden justitievrij en dat wil ik zo houden. Er staat veel op het spel wat ik kwijt kan raken: mijn zus, zwager en hun kind. Mijn neefje moet dat niet meekrijgen; hij is nu drie jaar en ik wil hem niet meegeven dat ik aan de drugs zit. Ik heb ook 3,5 jaar in de gevangenis gezeten, dat is meer dan tien jaar geleden. Ik heb er geen spijt van, maar nu weet ik wat ik kwijt kan raken. Het gaat nou al een aantal jaren goed met mijn ouders en mijn jongste zusje. Dat wil ik zo houden. We hebben al zat criminelen in de familie”, lacht Jerry wrang.

Toekomst

“Hoe mijn toekomst er over vijf jaar uit ziet, kan ik nog niet zeggen; zo ver ben ik nog niet. Ik doe de dingen die ik van Kentron meekrijg. Daar ga ik elke week heen om dingen een plekje te geven; dat wil niet echt lukken”, zegt Jerry. “Ik moet mijn verslaving eerst echt de baas worden. Ik ben op mijn twaalfde, dertiende begonnen, dus ik heb twintig jaar gebruikt... Ik loop ook met een trauma, maar dat staat hier buiten; daar praat ik niet graag over. Ik kan ‘s avonds helemaal hopeloos in mijn hoofd worden. Ik roep dus nog niet te hard dat ik de toekomst positief zie of dat het me wel lukt, want voor hetzelfde geld zit ik zo weer aan een blik bier.” ■

‘Ik ben er alleen maar blij mee’

CO SPIN (48) WOONT IN TILBURG IN EEN VAN DE VIJF APPARTEMEN-
TEN IN EEN RECENT OPGELEVERDE WOONVOORZIENING VAN RIBW.
HIER WONEN MENSEN MET PSYCHISCHE EN/OF PSYCHIATRISCHE
PROBLEMATIEK.

Heel erg wennen

“Ik woon hier vanaf begin dit jaar, via RIBW”, vertelt Co. “Eerst woonde ik met mijn man en zoon in Twente. Ik ben gescheiden, had problemen en wilde daar weg. Op mezelf wonen zat er niet in; ik had meer hulp en steun nodig vanwege psychische problemen. Er is toen gekeken wat het beste voor mij was. Via mijn begeleidster van GGZ kwam ik bij RIBW terecht. Ik wilde graag naar Tilburg omdat ik hier vrienden heb. Ik heb eerst, als tussenstap, tweeënhalf jaar in een groep gewoond. We woonden daar met in totaal vijf mensen. Van mijn eigen gezin was ik in een woongroep terechtgekomen. Dat was heel erg wennen, maar het was een fijne groep”, zegt Co.

Herkenning

“Ik kan niet zeggen dat het toen meteen bergopwaarts ging. Zoals gezegd was het heel erg wennen, maar de klik met de groep was heel bijzonder. Je had daar een ruimte waar gerookt mocht worden – in de psychiatrie wordt veel gerookt”, glimlacht Co. “Daar zaten we met elkaar aan tafel spelletjes te doen, te kaarten, te roken en ja, werden ook wel problemen met elkaar besproken. Je kon het daar met elkaar over hebben. Als je bepaalde problematiek hebt, zoals borderline, of schizofrenie of psychoses, schept het een band als je iemand tegenkomt die dat ook heeft; die herkenning is

fijn. Toch woon ik liever hier dan in een groep. Je hebt er geen privacy, bent er altijd voor een ander, nooit op jezelf. Ik wil niet meer terug, alleen om koffie te drinken”, zegt Co. Ze heeft echter nog steeds contact met de mensen uit de groep: “Er zijn vriendschappen uit ontstaan. We eten samen, komen bij elkaar op de koffie...”

Stapje verder

Co heeft een gezellig appartement met veel kleur – vooral paars, Co’s lievelingskleur – en haar zelfge-maakte schilderijen vallen meteen op. “Ja, ik hou van kleuren en ik schilder zelf. Ik beleef daar veel plezier aan. In de groep had ik een klein kamertje van 3,5 bij 2,5 meter, vol met dozen met spullen. Als ik dan wilde schilderen, moest ik eerst de spullen uit de doos halen”, vertelt Co. “Ik heb me toen ingeschreven voor een HAT’je van RIBW omdat je toch weer een stapje verder wilt, toch meer zelfstandig wilt worden. Zij kijken wie van de bewoners er klaar voor is. Toen ik hoorde dat er een woning voor mij was, ben ik de bouw van dit pand gaan volgen. Ik ging vaak kijken en maakte foto’s. Er wonen hier vijf mensen; drie boven, twee beneden. Drie keer per week komt er iemand van RIBW langs met wat je nodig hebt. Voor mij is dat, dat ik in de avond kan vertellen wat ik die dag gedaan heb en wat ik verder die week ga doen”, vertelt Co.

Barbara Bruggeman
Medewerker Verhuur
Bijzonder dat mevrouw Spin
zo positief naar zowel de
toekomst als het verleden kan
kijken. Ze is een openhartig en
opgewekt persoon.

Vrienden via de radio

“Hoe mijn dag eruitziet? Eigenlijk ben ik veel vrij. Ik zorg natuurlijk dat mijn appartement schoon blijft; één keer per week krijg ik ondersteuning van RIBW bij het dweilen en vegen enzo.” Zelf kan Co dat niet; ze maakt ook gebruik van een scootmobiel. “Op maandag- en dinsdagmiddag help ik bij de ‘Young at work’ workshop van RIBW creatieve dingen te maken, alvast voor kerst. Dingetjes maken vind ik leuk”, zegt Co, die de dag best doorkomt. “Ik kook graag, zit aan de naaimachine of de computer. Ik schilder alleen voor mezelf, maar als ze ‘t mooi vinden, mogen ze ‘t meenemen. Zo gaat dat altijd. Ik kijk bijna nooit tv. Als er iets kapot gaat in huis, mag ‘t mijn tv zijn. Als de computer maar heel blijft!” Co heeft namelijk een bijzondere hobby: “Ik luister al jaren naar een bepaalde radiozender op de computer. Daar zit ook een chat bij en er zijn meetings, waarbij je elkaar kunt ontmoeten. Zo heb ik mijn vrienden in Limburg leren kennen; via de radio. Het is een leuke club mensen, die echt met elkaar meelevens”, vertelt Co.

Alleen, maar niet alleen

“Je woont hier alleen, maar ik ben niet zo vaak alleen. Een van de buurvrouwen komt regelmatig langs en gisteren was er nog een vriendin uit Limburg op bezoek. Die zie ik drie, vier keer per jaar. Morgen ga ik op bezoek bij een vriendin. Ik heb vrienden waar ik alles aan kwijt kan, die alles van me weten. Als ik ze bel en ik heb ze nodig, dan komen ze ook. De vrienden in Tilburg heb ik via internet leren kennen. Tukkers en Brabanders hebben wel overeenkomsten”, vindt Co. “Allebei aardige mensen. Mijn zoon komt ook af en toe langs. Hij vind het leuk om met de trein te reizen, maar hij heeft een vorm van autisme, dus hij kan niet vaak komen; hij heeft niet zoveel geld. Ja hoor, ik heb ook nog contact met mijn ex-man. Ik ben bijna 25 jaar getrouwd geweest. Als je het zo lang volgehouden hebt, kan je daarna ook nog wel normaal tegen elkaar doen, vind ik. Hij is pas hier geweest; hij vindt het fijn om te weten dat ik hier goed woon. Ik heb verder geen contact met de buurt, alleen met de eigen bewoners van RIBW; die ken ik allemaal.” Co had ook een huisdier, hamstertje Geitje – omdat ze eigenlijk graag een geit had gewild – maar die is pas overleden. “Hij was drie jaar en drie maanden. Die had ik nog in

Twente aangeschaft. Echt leuk. Als je dan helemaal alleen bent, kan je daar tegenaan kletsen. Als je hier een huisdier neemt, moet je een contract ondertekenen dat iemand anders ervoor zorgt als er iets met je gebeurt. Óók voor een hamster; een vriend van mij heeft dat dus moeten ondertekenen. Er zijn hier ook mensen in het gebouw met een hond, of een kat. Ik neem wel weer een hamster, maar nu nog even niet”, zegt Co.

Goed nu

“Ik heb altijd heel veel vrijwilligerswerk gedaan. Als het kon, zou ik wel een baan willen, of vrijwilligerswerk doen, maar ik weet nu nog niet wat ik nog kan”, vertelt Co. “RIBW wil graag helpen bij het zoeken van een vrijwilligersbaan en willen je ook begeleiden bij een intakegesprek, maar daar ben ik nog niet aan toe. Als het zover is, wil ik het eerst graag zelf proberen; RIBW laat het je ook graag zelf doen en je krijgt hulp als je dat wilt. Ik weet niet of ik ooit weer zonder RIBW ga wonen, dat kan ik niet zo goed voorspellen. Ik vind het zo goed nu. Een vriendin van mij is alweer een stap verder: zij huurt een flatje van WonenBreborg en krijgt ambulante hulp. Ik zou dat misschien ooit wel willen; als het te klein wordt voor mijn schilderijen. Sommige mensen willen niet meer weten dat ze bij RIBW hebben gewoond, maar ik ben er alleen maar blij mee...” ■

‘Het gaafste cadeau ooit!’

LESLEY BEKKERS (19) WOONT IN TILBURG IN EEN GLOEDNIEUWE WOONVOORZIENING VAN PHILADELPHIA ZORG. AAN DE ‘SINGLES-KANT’ VAN HET PAND, WAAR LESLEY WOONT, WONEN 16 JONGEREN VAN 18 TOT 28 JAAR MET EEN LICHT VERSTANDELIJKE BEPERKING. AAN DE ANDERE KANT WONEN ALLEENSTAANDE MOEDERS VAN 18 TOT 35 JAAR MET KIND, ALS TUSSENSTAP VOOR ZELFSTANDIG WONEN.

Dat gaat ‘m wel worden!

“Ik woonde bij mijn moeder tot we op een gegeven moment op zoek gingen naar een huisje voor mezelf. ‘Dat gaat ‘m wel worden!’ was mijn reactie toen ik de plattegrond van deze grote appartementen zag”, vertelt Lesley. “Ik woon hier vanaf de eerste dag dat dit gebouw open was; precies op mijn verjaardag kreeg ik de sleutel. Dat was het gaafste cadeau ooit!” glundert hij. “Ik heb vanaf half twee de zon op mijn balkon, dus dan kan ik lekker buiten zitten; daarom heb ik dit appartement gekozen, zoals bijna alle cliënten! Ik heb het zelf ingericht; ik heb gezegd wat ik wilde en mijn moeder heeft geholpen de spullen te halen. Het is dus helemaal mijn eigen smaak. Het bevalt me hier heel goed en ik heb redelijk contact met de andere bewoners. Natuurlijk zijn er wel eens problemen; ik ben ook niet ‘de topser’, dat weet ik wel”, zegt Lesley.

Keileuk

“Ik werk bij zorgcentrum Padua in de technische dienst, op de afdeling en de linnenkamer. Als er een wc of lamp kapot is, repareer ik die en ik zorg voor muziek.” Als het woord muziek valt, begint Lesley te

stralen. “Op school was ik al geluidsman. Mijn droom is om dj te worden, maar dat is veel te moeilijk. Daar moet je veel opleidingen voor volgen.” Padua was Lesleys stageadres, maar omdat hij het zo goed doet, hebben ze hem gevraagd of hij wilde blijven. “Gisteren heb ik het contract getekend”, zegt hij trots. “Het is heel afwisselend werk, keileuk. Ik heb net zeven weken vakantie gehad en dan lopen dingen mis; ik heb structuur nodig. Maandag ga ik weer beginnen. Ik doe altijd honderd procent mijn best; daarom ben ik ‘s avonds zo moe”, vertelt Lesley.

Rooie oren

“Ik praat tegen de bewoners, ook die niet kunnen praten. Ik zie dan aan hun reacties wel of ze blij zijn. Soms zijn ze depressief; dan worden ze gauw agressief. Daar moet je wel mee dealen! Ik vind niet alles leuk op het werk, maar je kan niet alleen maar leuke dingen doen. Het liefst ben ik met mensen bezig, maar dat trekt heel veel energie uit mij. In de technische dienst, met de koptelefoon op, kan ik dan weer even tot mezelf komen. Een van de bewoners heeft een eigen winkel gehad. Die kan dingen zeggen... daar krijg ik rooie oren

Koen Keulemans
Projectleider plan-
matig onderhoud
Jouw droom om in
een echte discotheek
te draaien kan ik
waarmaken. Ik nodig
je bij deze uit om eens
te komen draaien.

van!” lacht Lesley. “Maar ze vertellen ook over vroeger, dat vind ik gaaf, of we stoeien of ze geven je een kus. Keileuk! Ik heb veel tijd voor de mensen. Als ik zie dat ze gedesoriënteerd zijn, pak ik het fotoalbum, of als ze huilen ga ik erbij zitten en troost ik ze. Ik weet bij veel mensen waar ze rustig van worden”, zegt Lesley.

Dik Bosesysteem

“Ik heb twee hobby’s: muziek en fietsen. Ik heb nu in 7,5 week meer dan 800 kilometer gefietst. Eigenlijk fiets ik doelloos rond tot ik er 20, 30 kilometer op heb staan. Ik fiets ook heel hard: 30, 35 kilometer per uur. Op een gewone fiets! Dat heb ik van een meneer in Padua geleerd. Hij was bijna 90 en ging nog elke dag op de hometrainer. ‘Je moet het rustig opbouwen, in weken’, zei hij. Ik zei dat ik daar geen geduld voor had, maar heb het toch gedaan en nu lukt het me. Die meneer is inmiddels overleden. Laatst reed er een scooter naast me; ik trok ze er dik uit met de fiets. ‘Dat is niet eerlijk, jouw fiets is opgevoerd’, zei de jongen op de scooter.” Lesley lacht smakelijk als hij het vertelt. “Ik heb niet veel vrienden, mijn wereldje is heel klein; ik heb moeite mensen te vertrouwen. Ik heb één vriendin, met een goede baan en dezelfde beperking als ik. Die komt regelmatig en da’s gezellig. We halen dan lekkers, gaan lekker kletsen, muziek luisteren...” Lesley kookt zelf. Op dinsdag en vrijdag krijgt hij leefgeld, daar doet hij de boodschappen van. “Ik ben verslaafd aan stracciatella yoghurt”, bekent hij. “Dat kan ik in één keer opeten; daar word ik helemaal gelukkig van”, lacht hij. “Ik kan goedkoop boodschappen doen! Dat geloven ze niet altijd, maar ik hou een boekje bij met de uitgaven. De rest kan ik sparen. Het liefst had ik hier natuurlijk een dik Bosesysteem hangen...”, grijnst hij.

Niet zonder muziek

Het is mooi weer, de balkondeur staat open en je hoort de vogeltjes fluiten. “Het is een lekker rustige buurt, soms misschien té”, vindt Lesley. “Sommige burens zijn tof, sommige minder. Die klagen snel dat de muziek te hard staat, maar dan bellen ze meteen de begeleiding!” zegt Lesley verontwaardigd. Als we een rondleiding door zijn appartement krijgen, zien we zelfs een draadloze speaker in de badkamer, zelfgemaakt. “Ik kan écht niet zonder muziek”, zegt hij. Ook in de slaapkamer staat een zelfgebouwde muziekinstallatie.

“Daar ben ik trots op. Ik ben er vier maanden mee bezig geweest.” Van de begeleiding mag het volume even voluit; de vloer trilt!

Eigen benen

Nu Lesley op zichzelf woont, is het voor hem en zijn moeder even zoeken naar een nieuwe relatie; van hulpverlener kan ze nu weer gewoon moeder worden. “Mijn moeder en ik zaten eerst iedere dag bij elkaar op de lip. Dat ging steeds meer fout. Nu bellen en zien we elkaar regelmatig. Ik ben ook niet altijd leuk tegen mijn moeder: dan zeg ik tegen haar dat ze mauwt”, vertelt Lesley. “Mijn doel is om meer op eigen benen te komen staan, nog zelfstandiger te worden en de begeleiding minder te belasten. Ik weet dat ik er niet iedere keer heen hoef. Ik kan dingen ook opschrijven en het later vragen en problemen eerst zelf proberen op te lossen. Als er geen probleempjes zijn, wil ik hier wel blijven wonen. De begeleiding is top; ze zoeken samen met mij naar oplossingen voor problemen. De klik was er meteen. En dat zeg ik niet om te slijmen”, zegt Lesley met een brede grijns naar zijn begeleidster. ■

‘Je gaat helder nadenken, ook over de consequenties’

NAOMI VAN NOOIJ (19) WOONT IN TILBURG IN EEN APPARTEMENT VAN RIBW VOOR JONGEREN MET PSYCHIATRISCHE EN/OF PSYCHISCHE BEPERKINGEN. OP DE BENEDENVERDIEPING VAN HET COMPLEX WONEN DE TIEN JONGEREN DIE VIA RIBW EEN APPARTEMENT HUREN, DE REST VAN HET GEBOUW IS REGULIERE VERHUUR.

Puberen

“Het ging thuis niet goed”, vertelt Naomi als we haar vragen hoe ze bij RIBW is terechtgekomen. “Ik was aan het puberen en had veel ruzie met ma”, vertelt ze. “Mama en ik lijken veel op elkaar, zowel uiterlijk als innerlijk. Dat botst soms hard. Tegenwoordig weet ik hoe ik moet reageren als iets niet goed gaat, maar toen ze destijds ook nog eens een vriend kreeg, werd me dat te veel; het botste tussen haar vriend en mij. Ik ben naar een vriendin weggelopen en zij zei dat ik naar jeugdzorg moest gaan. Ik woonde toen eerst bij Kompaan en De Bocht. Ik was net zestien en heb daar anderhalf jaar gewoond. Daarna heb ik in een woon-groep van RIBW gewoond. In een groep wonen vond ik héél vervelend; als je alles deelt met mensen kan dat vervelend lopen. Zo kwam er een keer een jongen mijn kamer binnenlopen – mijn deur stond altijd open – en zegt dat ie komt gamen, staat ie daar tien minuten en dan gaat ie weer! Stom”, zegt Naomi hartgrondig.

Last van je af

“Ik ben nu een kleine maand hier en ik vind het geen grote overstap. Ik zie het niet eens écht als een overstap, omdat ik nu zelf kan bepalen wat ik wanneer doe; ik heb geen verplichte taken, hoef niet te overleggen en dat is heel fijn. Er valt een last van je af. Dat je je eigen ruimte hebt, met een aparte slaapkamer is ook fijn”, vertelt Naomi. “Ik zag niet tegen de verhuizing op. Ik had de laatste nacht in de groep zelfs een nachtmerrie over mijn huisgenoten. Toen ik hoorde dat ik naar een HAT kon, heb ik meteen mijn spullen gepakt!” zegt ze. “Ik heb hier begeleiding om zelfstandiger te worden: RIBW zorgt voor extra ondersteuning bij de post – want daar snap ik soms écht niets van – bij werk en ik moet nog met financiën leren omgaan”, legt Naomi uit. “Ik had al eerder in een HAT kunnen wonen, maar ik was aan het puberen. Nu bots ik niet meer met de begeleiding; je gaat helder nadenken, ook over de consequenties”, zegt ze wijs.

Roger de Leeuwe
Woonconsulent.
Enthousiasme voor een
nieuwe kans!

Bruidsmodewinkel

“Ik woon nu voor het eerst helemaal zelfstandig. Mijn vriend komt af en toe langs. Hij is kok.” Ik maak schoon bij jonge stellen. Het is niet het leukste werk, maar het verdient wel. En het is leuk om met de mensen te praten én ik krijg er weer ideeën door voor mijn eigen huis”, vertelt Naomi. Over haar ideale toekomst hoeft ze helemaal niet na te denken: “Het liefste wil ik mijn eigen bruidsmodewinkel. In de periode dat ik bij Kompaan woonde, heb ik een jaar MBO-kappersopleiding gedaan, maar dat was te moeilijk: je moest je eigen stage en modellen regelen en er was maar één leraar praktijk op zestig leerlingen. Dat vond ik niet leuk, dus daar ben ik mee gestopt. Ik ben aan het sparen om een modeopleiding te kunnen volgen, want ik wil kleren gaan maken. Ik loop al wel mee met de modeopleiding op het ROC om te kijken hoe dat is. Het zijn maar twintig leerlingen en het ging goed. Ik heb al voor het eerst achter een naaimachine gezeten!” vertelt Naomi. “Kleren maken wil ik al mijn hele leven”, zegt ze resoluut. “Ik wil later een lief, klein, schattig winkeltje waar ik kleding voor mensen maak en ik wil samenwonen met mijn vriend. Én dieren: honden, katten, paarden...”

Gedroomd

Als we Naomi naar haar hobby's vragen, is het – voor een modeontwerpster in de dop – natuurlijk logisch dat ze allereerst tekenen noemt. “Heel stom”, zet Naomi, “maar ik haal gewoon van die tekenboekjes in de speelgoedwinkel waar de poppetjes al in staan en dan teken ik er kleren op; ik kleed ze aan.” Ze haalt een hele stapel boekjes tevoorschijn en laat wat pagina's van meisjes met elegant golvende jurken zien. Ze wijst er een aan: “Deze had ik gedroomd”, vertelt ze. “Ik teken veel en verder vind ik boeken lezen, films kijken en gamen leuk.” Boven Naomi heeft een 'normale' bewoner van het appartementencomplex zijn muziek keihard aan staan. “Daar heb ik geen last van”, zegt Naomi als we er een opmerking over maken. “In de groep had een bewoner de héle dag hardcore aan en muur was heel dun, dus ik ben wel wat gewend!”

Fijn wonen

“Ik vind het hier fijn wonen”, zegt Naomi. “Je bent zo buiten, kijkt eens wie er thuis is... Ik ken meerdere mensen in het blok, dat scheelt ook, dat is gezellig. De buurvrouw heb ik leren kennen door haar katten te aaien. Ik ben blij en voel me hier veilig. Ik zet 's avonds zo nu en dan ook gewoon de ramen en deuren open.” In principe wonen de jongeren hier tot hun 23ste, daarna is het de bedoeling dat ze de vleugels uitslaan en zelfstandig gaan wonen. Als er in die jaren geen groei te zien is, wordt gekeken of de jongere hier wel op zijn plaats is, of wellicht beter binnen een andere woonvorm van RIBVV tot zijn recht komt. Volgens haar begeleidster heeft Naomi in de afgelopen jaren een gigantische ontwikkeling doorgebracht. “Als je je sociale contacten en netwerken aanpakt, gaat het met jou ook beter”, zegt Naomi.

De volgende stap

“Ik heb het stiekem allemaal te danken aan de vriendin naar wie ik destijds weggelopen ben”, vertelt Naomi. “Mijn moeder kreeg mij toen ze net 18 was. We zijn samen opgegroeid, zijn beste vriendinnen. Ze is hartstikke lief, maar zij had dit niet voor mij kunnen doen. Ik ben in gedeeltes opgevoed: door mijn oma, mijn moeder, een vriendin van mijn moeder...Ik werd heel erg verwend: voor mijn vijfde verjaardag kreeg ik een pony. Dat is toch niet normaal? Maar ik heb ook leren sparen hoor!” zegt ze er snel achteraan. “Ik heb een halfzusje, stiefzus en stiefbroer. Mijn moeder zie ik nu iedere dinsdag, mijn vader ken ik niet. Nee hoor, die heb ik niet gemist; ik werd van alle kanten vertroeteld en wat je niet kent, mis je ook niet. De vriend van mijn moeder zie ik nu als goede stiefvader; hij heeft veel voor me over. In het begin, toen ik bij Kompaan de Bocht zat, ging het nog wel stroef: ik was zo ergens geplaatst en dat was wennen. Mijn moeder had na lange tijd een vriend, ik was het huis uit... dat moest ik allemaal verwerken. Langzamerhand ging het beter en was ik blij dat ik de weekends naar huis mocht. De volgende stap? Dat is samenwonen, maar eerst wil ik nog leren. Én sparen”, glimlacht Naomi. ■

‘Voor mij is het een droom’

DENNIS CASTELIJN (22) WOONT IN BRED A IN EEN VAN DE ZESTIEN APPARTEMENTEN IN DE PAS OPGELEVERDE WOONVOORZIENING VAN OUDERINITIATIEF WOONDROOM, SPECIAAL VOOR BEWONERS MET AUTISME.

Geen hulp nodig

Dennis woont nog geen maand in zijn appartement en hij is duidelijk nog bezig met de inrichting: in de woonkamer twee bankjes – ‘tweedehandsjes’, aldus Dennis – een tafeltje, twee gitaren en versterkers. “De basis heb ik in huis, maar het moet in stapjes; verhuizen kost veel geld! Hiervoor woonde ik bij mijn vader in het souterrain. Ik had een bureau en een bed en dat was het wel.” Door problemen thuis heeft Dennis hiervoor op 22 verschillende adressen gewoond, tot hij drie jaar geleden een zelfstandigheidstraining volgde. “Het was toen inmiddels duidelijk dat ik autisme heb. Ik heb het heel lang niet geaccepteerd: ‘dat heb ik niet, ik heb geen hulp nodig’. Dat heeft me verschillende keren flink genekt en mede daarom heb ik op verschillende plekken gewoond”, vertelt Dennis.

Zelfstandigheidstraining

“Zo had ik veel moeite met het dag- en nachtritme”, legt Dennis uit. “Ik leefde 's nachts waardoor ik overdag geen dingen kon doen. Ik ben vier keer met een opleiding grafische vormgeving gestart, maar ben met alle vier om dezelfde reden gestopt: het lukte mij niet om de opdrachten te doen, erheen te gaan... Op een gegeven moment liep ik dan zo ver achter dat het niet meer ging. Uiteindelijk heb ik hulp geaccepteerd en ben via Tender de zelfstandigheidstraining gaan

volgen. Je woont dan met meerdere jongeren in een huis en leert onder begeleiding zelfstandig te wonen. Dat was een hele plezierige tijd. Toen het einde van het traject nabij was, dacht ik dat ik zelfstandig kon wonen, maar mijn ouders en de begeleiding waren het daar niet mee eens. Zij dachten dat het fout zou lopen, omdat alleen toch heel anders is. Wegens financiële redenen ben ik toen weer even bij mijn vader gaan wonen, maar dat werd toch langer dan ik gehoopt had. ‘Wat moet ik nou’, dacht ik toen.”

Gamen

De omslag kwam toen Dennis gevraagd werd voor een bijeenkomst over autisme en sociale media van verschillende zorgorganisaties. “Omdat ik veel gamede werd mij gevraagd of ik daar iets over wilde vertellen. Dat wilde ik wel, maar het ging niet erg goed. Je moet voor een grote zaal iets over jezelf vertellen, maar ik zat op dat moment in een dip: ik had geen toekomstbeeld meer, was bang dat ik tot mijn veertigste bij mijn vader moest wonen, had geen studie of werk... Gamen was de enige uitvlucht – en geen verslaving, zoals vaak gedacht wordt. Dat wilde ik verwoorden, maar halverwege het gesprek raakte ik geëmotioneerd en moest het afbreken. Daarna kreeg ik echter veel positieve reacties, ook van iemand die contact had met Woondroom. Die zei dat ik eens met hen moest gaan praten.”

Fred Nuyten
Medewerker Huurincasso
Een gesprek van mens tot mens, waarbij ik trots was dat wij zo veel voor iemand als Dennis kunnen betekenen!

Bevrijdend

“Ik woonde drie straten hiervandaan, dus ik heb dit gebouw zien opbouwen; heel inspirerend. De man van WonenBreborg die mij hier de sleutel gaf, was dezelfde die mijn vader destijds zijn sleutel gaf. Hij kende me nog”, glimlacht Dennis. “Hier op mezelf wonen is een heel bevrijdend gevoel, want het gaat weer de goede kant op; ik heb weer een toekomstbeeld. Tot nu toe ben ik heel blij, tevreden. Het is zó anders, voor mij is het een droom. Ik dacht dat het niets meer ging worden en maakte me daar zorgen over. Best heftig. Ik ben op het juiste moment hier terechtgekomen”, zegt Dennis. De bewoners van deze woonvoorziening wonen zelfstandig, betalen hun eigen huur en krijgen begeleiding in zaken die nodig zijn. “Ik probeer nu mijn dag in te vullen door deze in stukjes op te delen. Ik ga naar de gezamenlijke ruimte beneden, waar je altijd op de begeleiding kunt terugvallen, op maandag gaan we sporten in het bos, op donderdag komt mijn persoonlijke begeleidster samen met mij koken, op woensdag ga ik naar mijn moeder en op vrijdagavond naar mijn vader. Zo probeer ik de dagen op te vullen, maar er blijven toch leegtes over.”

Een plek vinden

Samen met een jobcoach kijkt Dennis nu wat de mogelijkheden zijn. “Ik ben altijd maar gefocust geweest op één ding: vanaf mijn twaalfde wist ik al dat ik de grafische richting op wilde, eventueel media. Ik heb altijd veel zelfstudie gedaan: als andere kinderen buitenspeelden, ging ik op de computer iets designen. Op school leerde ik dan veel wat ik al wist en dat was niet motiverend. Hopelijk kan ik binnenkort met de jobcoach – als autist, zonder diploma of werkervaring – toch een plek vinden waar ik terecht kan; misschien ook door wat breder te kijken naar wat wel aansluit bij wat ik wil, maar met andere taken waar ik minder ervaring in heb. Dat werkt dan ook beter qua motivatie. Ik wil in ieder geval wel zo snel mogelijk iets vinden, want hier de hele dag rondlopen heb je snel gezien”, zegt Dennis.

Muziek

Zijn gitaren en versterkers nemen een prominente plaats in in de huiskamer. “Ik wilde altijd al gitaar spelen, dat vond ik helemaal geweldig”, vertelt Dennis.

“Toen ik een akoestische gitaar van mijn ouders kreeg, hebben ik, mijn broertje en vader, die professioneel drummer was, een bandje opgericht. De band werd groter, we hadden een leuke groep, maar die viel uiteindelijk uit elkaar. Toen zijn we er – tot mijn grote spijt – mee opgehouden. Nu speel ik samen met een medebewoner, die ook gitaar speelt, en ik zit bij de percussiegroep van mijn vader. Ik componeer ook zelf op de computer, ik heb daar een cursus voor gevolgd, dus ik doe veel verschillende dingetjes met muziek.”

Worstelen

Dennis heeft inmiddels al verschillende contacten met zijn medebewoners. “Voordat we hier kwamen wonen, hadden we activiteiten om elkaar te leren kennen, bijvoorbeeld bowlen en naar het bos. Ook in de gezamenlijke ruimte, waar je kan mee-eten, leer je de anderen kennen. Iedereen heeft autisme, dus begrijpt elkaar. In het bos bijvoorbeeld hadden we het over problemen met school en werk. Mijn problemen kwamen ook bij veel anderen terug. Het is fijn om te horen dat ze met hetzelfde worstelen. Je krijgt meer begrip van bewoners; buitenstaanders weten vaak niet wat autisme is. Die denken dat je gek doet, slecht contact maakt, niks kan of een tic hebt ofzo. Dat beeld is er. Lastig”, aldus Dennis.

Totale pakketje

“Qua relaties heb ik bewust gekozen voor voorlopig niks, ook voor wat betreft sociale contacten. Ik moet me richten op mijn eigen problemen en het traject hier”, legt Dennis uit. “Ik heb dus tegen mijn vriendengroep gezegd dat ik eerst even wil settelen en niet iedere dag iets wil ondernemen, want dat is lastig voor mij. Dat kost te veel tijd en energie, en ook geld. Met de bewoners hier is een heel andere sfeer, we begrijpen elkaar. Anders is het soms toch een probleem in de omgang, omdat anderen de dingen niet zo zien als ik en dat kan vervelende situaties oproepen”, vertelt Dennis. “Ik heb hier nu een vaste plek, ik blijf zorg en begeleiding houden, maar ik heb toch vrijheid, dus het totale pakketje klopt gewoon. Voorlopig heb ik hier een mooie plek. Ik ben van plan behoorlijk lang te blijven!” ■

‘Zelfstandigheid is erg belangrijk’

Johan Olieslagers
Projectmanager

“Het is mooi om te horen dat deze mevrouw aan de voorkant nauw bij de ontwikkeling betrokken is geweest en inmiddels al meer dan 28 jaar in deze aangepaste woning woont.”

CORRIE EMBRECHTS (61) WOONT IN TILBURG IN EEN ZOGEHETEN FOKUSWONING. FOKUS IS EEN LANDELIJKE ORGANISATIE DIE ZORGT DAT MENSEN MET EEN LICHAAMELIJKE HANDICAP ZELFSTANDIG KUNNEN WONEN IN EEN VOLLEDIG AANGEPASTE, GELIJKVLOERSE WONING EN DAARBIJ DE BENODIGDE HULP KRIJGEN.

Progressieve spierziekte

Corrie woont in een van de twaalf fokuswoningen in het hartje van Tilburg aan een gezellig pleintje; de woningen staan tussen niet-aangepaste woningen in. “Sommige burens ken je beter, andere minder goed. Ik woon hier nu zo’n 28 jaar”, vertelt Corrie, die een progressieve spierziekte heeft waardoor zij in een elektrische rolstoel zit. “En het woord ‘progressief’ heeft hier dus een negatieve betekenis, omdat het betekent dat het door de jaren erger wordt. Ik heb geen pijn, maar mijn handicap kost veel energie. Tot enkele jaren geleden heb ik als secretaresse gewerkt. Eerst fulltime, later drie dagen per week. Meestal ging ik met een taxi, maar bij mooi weer reed ik zelf. De afstand was ongeveer een kwartier rijden met mijn rolstoel. Als het weer het toelaat, ga ik nog wel boodschappen doen in de stad, maar niet zo intensief als een paar jaar geleden. Het kost steeds meer energie. In de winkel heb ik ook meer hulp nodig, maar dat is nog nooit een probleem geweest.”

Veilig gevoel

“Ik was betrokken bij de initiatiefgroep die woningen in Tilburg wilde realiseren voor mensen met een handicap. We zijn toen bij Fokus terechtgekomen en hebben met hen woningcorporaties benaderd.

WonenBreburg had interesse om mee te werken”, zegt Corrie. Er zijn in Nederland ruim 1300 Fokuswoningen in 97 projecten. “Een project bestaat altijd uit minimaal 12 woningen. Pas dan krijg je subsidie. De woningen moeten niet te ver uit elkaar liggen: ze moeten beloopbaar zijn. ADL-assistenten (ADL staat voor algemene dagelijkse levensverrichtingen) helpen de bewoners bij persoonlijke verzorging, zoals aan- en uitkleden, wassen, opstaan, naar bed gaan, eten en drinken. Zij zijn 24 uur per dag bereikbaar. Corrie: “Ik heb een intercom in de boekenkast staan en ‘s nachts op mijn bed, waarmee ik de ADL’er kan oproepen. Ze komen dan zo snel mogelijk. Voor nood-situaties heb ik altijd een alarmknop binnen handbereik. Ook al heb ik deze niet vaak nodig, het geeft wel een veilig gevoel.”

Geen betutteling

Over de vraag hoe haar ideale woonomgeving eruit ziet, hoeft Corrie niet lang na te denken. “Fokus”, zegt ze resoluut. “Het is ideaal om hier te wonen. Ik bepaal zelf mijn dagindeling. Je kunt echt zelfstandig wonen, je eigen dingen doen. De bewoner is verantwoordelijk en regelt zijn leven met de middelen die er zijn. Zo heb ik zelf huishoudelijke hulp gezocht, die ik betaal van mijn persoonsgebonden budget.

Zij komt op afgesproken tijden. Zelfstandigheid, geen betutteling, is heel belangrijk. Hiervoor woonde ik bij mijn ouders. Ik kom uit een groot gezin en was ook daar zelfstandig binnen mijn mogelijkheden. Hier gaan wonen was wel een hele overstap.” Corrie ziet en spreekt haar familie, die in de buurt woont, vaak. “Ik kan altijd een beroep op hen doen.”

Verouderd

Heeft Corrie nog wensen voor haar woning? “Het huis is bijna dertig jaar oud, dus een aantal dingen is verouderd. Er is geen kraan buiten en de deuren zijn te smal voor bedden. Enkele jaren geleden is de keuken vervangen, ik mocht zelf een nieuwe uitzoeken, en onlangs is mijn badkamer geschilderd.” ■

‘Als je maar een lekker plekje hebt, waar je lekker kan wonen’

MARLINDA HOMMEL (26) WOONT NU ÉÉN JAAR IN EEN VAN DE TWAALF APPARTEMENTEN IN EEN PRACHTIG PAND IN BREDA. HET IS EEN WOONVOORZIENING VAN STICHTING AMARANT VOOR MENSEN MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING.

Beste plek

“Ja, ik woon hier mooi”, beaamt Marlinda als we het huis bewonderen. “Dit was vroeger een klooster. Mijn broers hebben ook op kamers gewoond, maar ik heb de beste plek van allemaal!” We zitten in de tweede huiskamer boven, de verdieping waar de jongeren wonen. Beneden wonen de ouderen. Straks mogen we haar appartement zien. “Ik heb maar één waarschuwing”, zegt ze. “Het hangt helemaal vol met Nick & Simon!” In het weekend, behalve het laatste weekend van de maand, gaat Marlinda naar haar ouders in Etten-Leur. “Mijn vader heeft een autobedrijf en mijn moeder heeft al 36 jaar een stoffenwinkel”, vertelt ze. “Ik heb drie grote broers, van wie er twee ook in het autobedrijf werken, en ik heb een oudere zus. We zijn dus met z’n vijven thuis. Ik ben de jongste. Ze zijn allemaal het huis uit, maar als ik in het weekend thuiskom, komen ze meestal wel langs. Ik ga ook bij ze op bezoek en ze komen weleens hierheen. Voor een verjaardag of zomaar”, zegt Marlinda.

Lief

We spreken Marlinda op een mooie zomeravond, want overdag werkt ze. “Ik werk vijf dagen per week op een zorgboerderij. Daar verzorg ik drie dagen per week de dieren en werk ik twee dagen in de brasserie. Ik vind het werk superleuk. Ik maak de stal schoon, geef de dieren en drinken... We hebben ezels, schapen, paarden, varkens, konijnen, een koe... Niemand durft de koeienwei in, behalve ik. Iedereen is bang voor hem, maar ik niet. Bij de anderen gaat hij duwen, bij mij is hij lief!” lacht Marlinda.

Taken

“Op het werk beginnen we om ongeveer half tien met de taakverdeling”, legt Marlinda uit. “Als je klaar bent met je taak krijg je een nieuwe. Ik maak bijvoorbeeld ‘s morgens de brasserie schoon voor de klanten, daarna bak ik een cake. Om vijf voor vier gaan we weer naar de bus om naar huis te gaan. Je maakt de taak af waar je mee bezig bent. We zijn dan om half vijf, kwart

Frans van der Wielen
Medewerker huurincasso
en -administratie
Wat bij mij blijft hangen:
Wat een levensvreugde!

voor vijf hier, dan ga ik douchen, om half zes eten we – de jongeren boven, de ouderen beneden – en om half acht drinken we koffie met elkaar. We hoeven niet voor eten te zorgen; alleen in het weekend kookt de begeleiding zelf. Wie zin heeft, mag dan meehelpen”, vertelt Marlinda. “Om acht uur heb je dan nog een taak, bijvoorbeeld dweilen, de tafel dekken, of de prullenbak leegmaken en dan ga je lekker naar je appartement. Als iemand zijn taak niet kan doen, of op vakantie is, doe je het voor iemand anders. Die pakt later een taak terug voor jou. ‘s Avonds kijk ik meestal tv, maar als ik echt moe ben, ga ik naar bed. Ontbijten doen we dan weer gezamenlijk”, vertelt Marlinda.

Lekker plekje

“In de brasserie heb ik vandaag zelfstandig twee quiches gebakken. Ik vind het leuk om dat zelf te maken. Het is een kinderboerderij, dus in de brasserie komen ouders met kinderen langs. Het kan wel druk zijn. We doen ook high tea en kinderfeestjes, van tien tot vijftien personen. We maken dan alles van te voren klaar. High tea is best leuk, maar voor mij maakt het niet uit wat ik doe, als ik maar lekker in beweging ben. Het werk geeft me echt rust; de variatie in werkzaamheden vind ik leuk”, vertelt Marlinda. “Hiervoor heb ik in Zevenbergen gewoond en gewerkt, toen twee jaar in België en nu hier, weer een stapje verder. Hier vind ik het ‘t leukst. Als je maar een lekker plekje hebt waar je lekker kan wonen en dat is voor mij een fijne omgeving. De oude woning had dat niet. Hier is het veel rustiger; daar kwamen de auto’s en vrachtwagens al door de straat voor je wakker was”, vertelt Marlinda. “Ik heb wel een beetje contact met de wijk, vooral als we met een groepje gaan lopen.”

Best Buddies

“Ik doe mee aan Stichting Best Buddies. Wat dat is? Ik, een gehandicapt meisje, word dan gekoppeld aan een gewoon meisje, een studente, om samen leuke dingen te doen; naar de film ofzo”, legt Marlinda uit. “Toen ik 15 was is mijn hartsvriendin overleden aan een ziekte, dus toen ik van Best Buddies hoorde, wilde ik meedoen. Ik heb ook een buddy; dat is een goede vriendin geworden. Ik heb nog steeds contact met haar. Een paar maanden terug heb ik een cursus gedaan om ambassadrice te worden van de stichting.

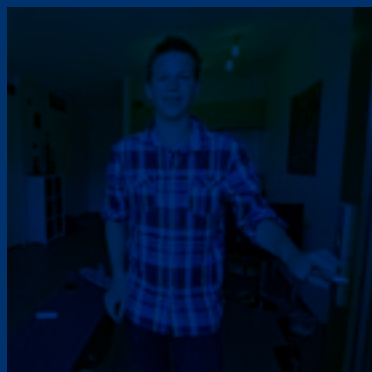
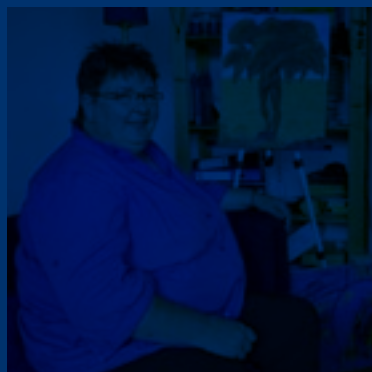
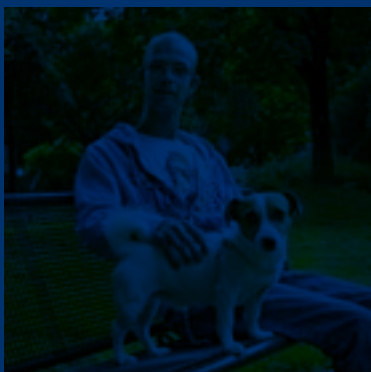
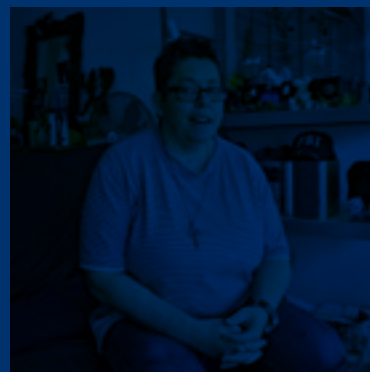
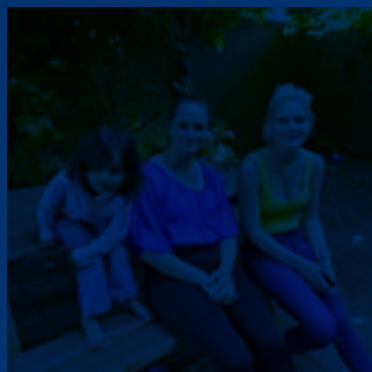
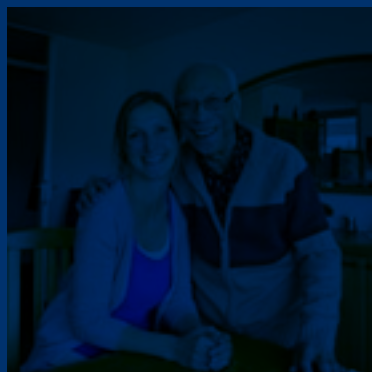
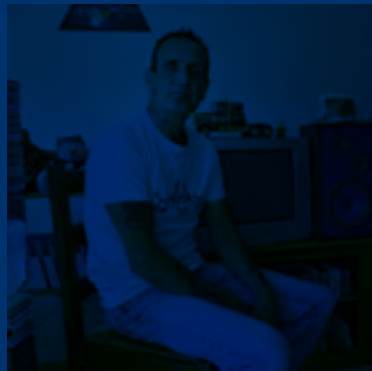
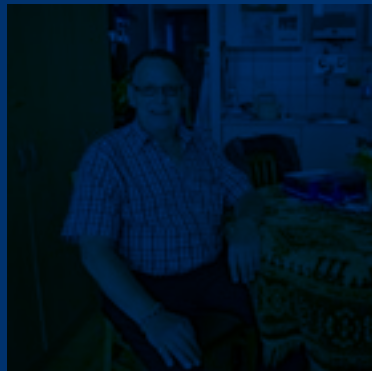
Daar ben ik voor geslaagd. Dat doe ik heel graag. Ik schrijf dan zelf een presentatie en draag die voor aan studenten en buddies”, vertelt Marlinda enthousiast.

Nick & Simon

“Willen jullie nu mijn appartement zien?” vraag ze. Natuurlijk! We volgen haar door een wirwar van gangen en trappen naar de verdieping waar ze met de andere jongeren woont. “Ik ben hier het enige meisje; dat wordt wel gerespecteerd, door sommige niet”, vertelt ze. In haar appartement hangt, hoe kan het ook anders, een enorme foto van Marlinda tussen Nick & Simon in. “Ik heb de creativiteit van mijn moeder”, zegt ze, als we op tafel duizenden kraaltjes zien staan en een grote mand met kleurige sliertjes kralen. “Ik maak zelf boekenleggers. Die verkoop ik voor vijftig cent en een euro.” Tot slot laat ze ons nog de prachtige tuin zien, op de voet gevolgd door nieuwsgierige medebewoners. “Ik had van de begeleiding gehoord dat ik de beste was om het interview te doen, omdat ik het beste kon uitleggen”, vertelt Marlinda trots. Maar dat hoeft ze ons, na het leuke gesprek en de mooie rondleiding, niet te vertellen! ■

We willen Anja, Chrissy, Corrie, Mariska, Marcel, Jerry, Wilma, Marcel, Ad, Lesley, Naomi, Marlinda, Co, Dennis en Rinaldo bedanken voor het vertellen van hun levensverhaal. Ook bedanken we onze collega’s voor het luisteren en het doorvertellen van deze verhalen. Het heeft ons geraakt en hopelijk u ook.

Carin Turi en Riet van Gils
Accountmanagers WWZ

Heeft u vragen of
wilt u reageren?

WonenBregburg
Postbus 409,
5000 AK Tilburg
www.wonenbregburg.nl

